

vate, fordi Overgangen fra den offentlige Middelskole til Gymnasiet er lettere end fra den private. Jeg ved ganske vist nok noget om, at da Skoleloven blev given, skulle Realskolerne selv have haft nogen Indflydelse paa, at denne Bestemmelse kom ind, men i saa Tilfælde have de ikke den Gang set Konsekvenserne af den. Hvad de den Gang vilde væрге Børnene imod, var den Hovedeksamen, der skulde være ved Udgangen af Mellemskolen. Man sagde nemlig som saa: 14 Aars Alderen er den Alder, i hvilken en stor Mængde Forældre tage deres Børn ud af Skolen. For dette Flertals Skyld maa der tilvejebringes en relativ Afslutning paa dette Tidspunkt. 16 Aars Alderen er det Tidspunkt, da Realskoleundervisningen slutter og Realeksamen skal tages. Der maa altsaa der være en fuldstændig Afslutning. Skulde vi nu arbejde hen imod en Afslutning med 14 Aars Alderen og tillige en Afslutning med 16 Aars Alderen og samtidig have en afsluttende Prøve ved 15 Aars Alderen, bliver det et pædagogisk set aldeles meningsløst Resultat. Af den Grund gik Lovgivningsmagten ind paa, at der ingen Afslutning skal være ved 15 Aars Alderen, kun en Aarsprøve, men ved Siden deraf satte man den Bestemmelse, at for de Elever, der komme fra private Skoler og søge Optagelse i Gymnasiet, skal der finde en Eksamen Sted, en Prøve i alt, hvad de kunne, man nøjes ikke med Aarsprøven; Resultatet bliver altsaa, at man har beskyttet Befolkningen mod den omtalte uheldige Afslutning, for saa vidt den sætter sine Børn i den offentlige Skole, men for saa vidt den sætter dem i sin egen private Skole, skal den have dette Ris.

Som et femte, ganske vist mindre, Punkt gøres der opmærksom paa, at Statskolens Rektorer faa Lov til tillige at fungere som Bestyrere for Adjunkternes private Forberedelsesskoler. Den højtærede Kultusminister har jo peget paa, hvorledes han, for ikke at gøre Konkurrencen alt for vanskelig for de private Skoler, ikke vil give Lov til, at Adjunkterne holde deres private Skoler paa Statskolens Territorium, men han har ikke i lige Maade værgt de private Skoler imod, at Statskolens Rektor tillige er Bestyrer for den private Skole, der holdes af Adjunkterne. Forældre mene jo altid om deres smaa Børn, at de skulle gaa helt igennem, de ere altid ærgerrige for deres Børns Vedkommende og mene, at disse i alt Fald ikke bør udelukkes fra en Gang at kunne naa til den Herlighed at blive

Studenter. Man tænker sig derfor straks, naar man sætter sit Barn i Skole: Nu maa jeg anbringe mit Barn saaledes, at det kan komme i Gymnasiet. Der kommer det lettest, naar det har været i en offentlig Middelskole, og for at det skal kunne komme ind i en saadan, maa det helst begynde i Adjunkternes Forberedelsesskole. Altsaa, paa dette Omraade er der ogsaa en Urimelighed eller en Vanskelighed i Konkurrencen for de fri Skolers Vedkommende.

Ja, mine Herrer, De synes maaske, at det er at gøre lovlig meget Væsen af en lille Sag. Jeg vil dog gøre opmærksom paa, at denne Sag har to Sider. For det første er det saaledes, at det, som Staten gjorde, den Gang den lagde Latinskoler for Drengene og Piger omkring i disse Byer, er det samme, som den vilde have gjort, hvis den i en Gade, hvor en Urtekræmmer sad og sled sig igennem, havde aabnet en Urtekræmbutik ved Siden af, hvor der solgtes ud til halv Pris. At den tidligere etablerede Urtekræmmer da vilde fallere ret hurtigt, siger sig selv. At saa Statsurtekramforretningen rækker ham en hjælpende Haand ved at antage ham som Kommis, er rimeligt. Det har den højtærede Kultusminister i visse Tilfælde gjort og vil forhaabentlig ogsaa i Fremtiden gøre overfor saadanne forulykkede Skolers Lærerkrafter, og det skal han have Tak for. Den første Side er altsaa denne, at det er en meget hensynsløs Konkurrence for Borgerne i deres private Virksomhed, naar Staten laver en Forretning ved Siden af og sælger ud til halv Pris, men denne Side kan man sige der kan raades Bod paa ved at hjælpe Personerne, hvortil man ogsaa har en naturlig Pligt. Men Sagen har ogsaa en anden Side. Det er et Spørgsmaal, eller rettere sagt, det er, set fra dette Tings og den højtærede Ministers Standpunkt, aldeles ikke noget Spørgsmaal, at selve det, at Betingelsen for den private Skoles Eksistens ophører, er et Onde samfundsmæssigt set, og jeg tror rigtignok ikke, det har staaet tilstrækkelig klart for dette høje Ting, da det vedtog at give disse meget vidtgaaende Bestemmelser, hvilke Følger de maatte og vilde faa for de bestaaende Privatskoler. Det er jo meget rart med Enhedsskolen og det Lighedsgrundlag, man derved skaber. Men saa vidt jeg forstaar Venstres Stilling til Principperne Frihed og Lighed, er Venstres Tankegang den, at man ikke skal bruge Ligheden til at slaa Friheden ihjel. Det er dette, man har beskyldt Social-